

هیروشیما چرا و چگونه با بمب اتمی ویران گردید.

(۲)

در ساعت ۰ بعد از ظهر روز ۷ اوت کشتی اوکوستا بیندر نیو پورت نیو وارد گردید. هنوز هیچ خبری از ژاپن درباره عکس العمل آن کشور نسبت به بمباران هیروشیما نرسیده بود. ترومن در خاطرات خود چنین مینویسد: «در این موقع دستوری به ژنرال اسپاتز^۱ ارسال گردید و از او خواسته شد که عملیات را طبق برنامه تعیین شده قبلی ادامه دهد، مگر دستوری خلاف آن صادر شود.»

چیزی جز یک درخت سوخته باقی نمانده است. بالاخره روز هفتم اوت رادیوتکیو خبر حمله به هیروشیما را از دیدگاه ژاپن به این شرح پخش کرد: «دیروز صبح، اندکی پس از ساعت ۸ گروه کوچکی از هواپیماهای ب - ۲۹ بر فراز هیروشیما پرواز کردند و تعداد اندکی بمب فرو ریختند. در نتیجه این حمله تعداد قابل توجهی از خانه‌های مرکز شهر ویران شد و حریق‌هایی در نقاط مختلف شهر بروز کرد. بمب‌هایی که در این حمله بکار برده شده است از یک نوع مخصوصی است که ظاهراً بوسیله چتر سقوط انداخته میشود و در هوا منفجر میگردد. هم اکنون تحقیقاتی درباره این نوع بمب که ظاهراً دارای قدرت قابل توجهی است جریان دارد.» این خبر رادیوئی بوسیله یکی از ایستگاه‌های آمریکائی مستقر در اقیانوس آرام ضبط گردید و به واشنگتن مخابره شد و بدین ترتیب دولت آمریکا، پس از یک انتظار ۲۴ ساعته، بالاخره از نخستین واکنش رسمی ژاپن نسبت به بمباران هیروشیما اطلاع پیدا کرد. ژاپن برای نشان دادن این عکس العمل یک روز تمام به تفکر پرداخته بود. ولی در روز ۶ اوت هنوز بعضی از رهبران ژاپن ساعیت واقعی این حمله را نمیدانستند بعضی از آنان آراسش خاطر خود را حفظ کرده و برخی دیگر درباره اهمیت این حمله دچار تردید شده بودند. ایب^۲ وزیر داخله ژاپن نظر عمومی دولت و خطبشی را که میانگستی اتخاذ شود، چنین خلاصه کرده است: «در مورد ماهیت حمله به هیروشیما اختلاف نظر وجود داشت بعضی‌ها عقیده داشتند بمبی که افکنده شده بود، یک بمب اتمی بوده است. عده دیگری این موضوع را باور نمی‌کردند. من شخصاً دچار تردید شده بودم - نظامیان اگر هم معتقد بودند که بمب اتمی بکار برده شده بوده است،

* آقای دکتر هادی خراسانی از ترجمانان چهره دست معاصر.

1- Spaatz

2- Abe

حاضر نبودند این مطلب را فاش سازند زیرا از تأثیر سوئی که افشای آن موضوع در روحیه ارتش خواهد گذاشت، بیمناک بودند.» مطبوعات نیز روش احتیاط آمیزی اتخاذ کرده بودند. **توشی کازوکازو** در کتابیکه تحت عنوان «مسافرت به سیسوری» تألیف کرده در این مورد چنین مینویسد: «جراید فقط می نوشتند بمبی که بکار برده شده بود یک نوع بمب جدیدی است. ولی مردم از این سلاح جدید دچار وحشت شده بودند و ممکن نبود که بتوان آنان را بیش از این در بی اطلاعی نگاهداشت بخصوص که رادیوهای دشمن تصریح میکردند در بمباران هیروشیما بمب اتمی بکار برده شده بوده است. مقامات ژاپنی بیهوده سیکوشیدند که در پخش گفتارهای رادیوئی خارجی اخلاص ایجاد کنند. ولی گفتارهای این رادیوها که با فرستنده های قوی و به زبان فصیح ژاپنی پخش میگردد در روحیه مردم ژاپن اثری عمیق میگذاشت بالاخره موقعیکه معلوم گردید دیگر نمی توان حقیقت را مخفی نگاهداشت، ارتش ژاپن کوشید که نیروی تخریبی بمب اتمی را حتی المقدور کمتر از قدرت واقعی آن قلمداد کند. معذالک با آنکه دولت ژاپن مایل نبود مردم از ماهیت حقیقی بمباران هیروشیما اطلاع پیدا کنند، رهبران آن کشور اشتیاق داشتند به حقیقت اسرو نتایج این حمله پی ببرند. ولی آنان می بایستی هنوز مدتی صبر کنند. نخستین خبرهای رسمی از حوالی هیروشیما رسیده بود، فقط حکایت از این سیکرد حمله بوسیله تعدادی از هواپیماهایی انجام گرفته است که یک نوع بمب جدید بکار برده بودند. کسب اطلاعاتی دقیق تر دشوار بود زیرا تمام خطوط ارتباطی بین هیروشیما و توکیو قطع شده بود. بالاخره روز ۸ اوت دولت ژاپن خبر کوتاه ولی دقیق تری به این مضمون دریافت داشت: «تمام شهر هیروشیما دقیقاً و بوسیله یک بمب ویران گردیده است» در خلال این احوال فرماندهی عالی نظامی ژاپن هیئتی را به ریاست ژنرال سیزواریسو^۴ برای انجام تحقیقات محلی به شهر آسیب دیده هیروشیما اعزام داشت. گزارش اریسو درباره وضع شهر بمباران شده هیروشیما در عین حال ساده و تکان دهنده بود. وی در گزارش خود چنین نوشته بود: «من در حدود ساعت پنج و نیم بعد از ظهر به هیروشیما وارد شدم، هنگامیکه هواپیمای ما برفراز این شهر پرواز میکرد، فقط یک درخت سوخته بچشم می خورد. موقعیکه در فرودگاه پیاده شدم دیدم تمام گیاهها و سبزه ها در اثر سوختگی زرد شده است. حریق ها خاموش شده ولی همه چیز را سوزانده بود فقط چند مدرسه با سقفهای فرو ریخته و پنجره های شکسته در مرکز شهر جلب توجه میکرد ولی خود شهر کاملاً ویران شده بود.»

اریسو همان شب از شهر خارج شد تا با تکیو تماس بگیرد و در باره مشاهدات خود گفتگو کند. وی بعدها در باره مکالمه خود با تکیو چنین گفت: «من به اطلاع رسانیدم که بمبی که بکار برده شده بوده است، یک نوع بمب جدیدی بوده است که ما تا آن وقت نظیرش را ندیده بودیم من یکی از آسیب دیدگان را دیده بودم که بمب یکطرف بدنش را سوزانده بود ولی طرف دیگر بدنش که در سایه قرار داشت، از آسیب مصون مانده بود. لذا موقعیکه با تکیو تماس گرفتم بمقامات دولت ژاپن پیشنهاد کردم که بمردم توصیه کند که در صورت وقوع حمله ای مجدد، برای حفاظت خود به سایه پناه ببرند.» این بود شمه ای از مشاهدات شخصی که با سورا انجام تحقیقات محلی گردیده بود.

آمارهای رسمی ژاپن درباره میزان خسارات و تعداد تلفات ناشی از بمباران هیروشیما، ششماه پس از پایان جنگ منتشر گردید. طبق این آمارها قسمتی از هیروشیما بمساحت ۱۲/۱۷ کیلومتر مربع منهدم و ۶۵۳ / ۴ خانه (۸۱ درصد مجموع خانه‌های آن شهر) و یران و ۸/۳۹۶ خانه دوچار صدمات کلی و ۱/۱۱۱ خانه لطمه‌های جزئی دیده بود. هیچ ساختمان‌ی از آسیب مصون نماند. بعلاوه بموجب همین آمارها ۷۱/۳۷۹ نفر کشته و یا مبتود و ۶۸/۰۲۳ نفر مجروح گردیده بودند که جراحات ۱۹/۶۹۱ نفر آنها خطر داشت. مقامات نیروی هوایی آمریکا بنوبه خود درباره تلفات ناشی از بمباران هیروشیما تحقیقاتی بعمل آوردند و تعداد کشته شدگان را بین ۷۰۰۰۰ تا ۸۰۰۰۰ نفر و تعداد مجروحان را در حدود همین رقم برآورد کردند.

امپراطور ژاپن خواهان پایان دادن به جنگ است

صبح روز ۸ اوت دکتر یوشیونیشینا^۱ فیزیک‌دان اتمی برجسته ژاپن به هیروشیما وارد گردید تا در تحقیقات محلی بدژنرال اریسو کمک کند. سؤقیکه ژنرال اریسویه اتفاق دکتر نیشینا و دو تن کارشناس دیگر برای برآورد خسارات، بیک پناگاه ضد حملات هوایی وارد گردیدند یک قطعه چوب سریع شکل را که روی زمین افتاده بود و یک طرف آن سوخته و طرف دیگر آن سالم مانده بود، یافتند. اریسو علت این پدیده را از دکتر نیشینا پرسید و وی گفت این امر نشان می‌دهد بمبی که بر هیروشیما انداخته شده یک بمب اتمی بوده است.

در حالیکه دولت ژاپن منتظر دریافت گزارش رسمی کمیسیون تحقیق بود، نظامیان توصیه میکردند که در اعلامیه‌هاییکه درباره بمباران هیروشیما برای اطلاع عمومی صادر میشود، اثرات مخرب این بمباران حتی المقدور کم اهمیت قلمداد شود.

در خلال این احوال آمریکا با شدت هر چه بیشتر بمبارزه تبلیغاتی خود ادامه میداد و بژاپن اخطار میکرد که اگر فوری تسلیم نگردد، آمریکا ناچار خواهد شد برای خاتمه یافتن سریع و قطعی جنگ، از بمب اتمی و دیگر سلاحهای مخربی که در اختیار دارد استفاده کند. صبح روز ۸ اوت توگو^۲ وزیر امور خارجه ژاپن در پناگاه زیر زمینی کاخ امپراطوری بحضور امپراطور ژاپن بار یافت و آخرین اطلاعاتی را که درباره بمباران هیروشیما از رادیوهای آمریکا کسب کرده بود، باستحضاری رسانید و گفت باید هرچه زودتر بمخاصمات خاتمه داده شود توگو بعدها در باره این ملاقات چنین گفت: «امپراطور نظر مرا تأیید کرد و گفت پس از چنین سلاح مهلکی که علیه ما بکار برده شده است، دیگر نمیتوانیم بمبارزه خود ادامه دهیم بنابراین باید به جنگ خاتمه داد، بدون آنکه برای کسب شرائط مساعدتری کوششهای طولانی بعمل آوریم زیرا در شرایط فعلی این گزینة کوششها به نتیجه نخواهد رسید. لذا باید برای خاتمه دادن سریع به مخاصمات اقدامات لازم بعمل آید. آنگاه از من خواست که نظرات او را به اطلاع نخست‌وزیر برسانم.» توگو بلافاصله با سوزوکی^۳ نخست‌وزیر ژاپن ملاقات کرد و تمایل امپراطور را به خاتمه دادن سریع جنگ براساس اعلامیه پوتسدام^۴ با اطلاع او رسانید و از او تقاضا کرد که شورای عالی جنگ را برای اتخاذ تصمیم راجع به این موضوع بیدرتنگ تشکیل دهد. سوزوکی این تقاضا را پذیرفت ولی چون بعضی از اعضای شورای عالی جنگ غایب بودند، تشکیل جلسه شورای مذکور به روز ۹ اوت موکول گردید. در خلال این احوال دو

5- Yoshio Nishima

6- Togo

7- Suzuki

8- Potsdam

دولت شوروی و آمریکا به یک سلسله فعالیت‌های شدید نظامی و سیاسی دست زده بودند. استالین میکوشید از امتیازاتی که در کنفرانس یالتا^۱ بدست آورده بود بهره برداری و قبل از آنکه ژاپن تسلیم گردد، ارتش سرخ را بمنچوری وارد کند. بایرنز و ترومن به نوبه خود قصد داشتند قبل از آنکه شوروی بتواند بر منچوری تسلط یابد، ژاپن را به تسلیم وادار کنند. بایرنز در وزارت امور خارجه آمریکا در انتظار دریافت اطلاعاتی در باره عکس العمل ژاپن در مقابل بمباران هیروشیما بود. وی در خاطرات خود چنین مینویسد «ما انتظار داشتیم پس از نخستین بمبی که به هیروشیما افکنده شده بود، جنگ طلبان ژاپن که قدرت را در آن کشور در دست داشتند بر سر عقل بیایند و قبل از آنکه ناچار شویم دوسین بمب اتمی را بکار بریم به تسلیم حاضر گردند. ولی هیچگونه خبری بما نرسید که حاکی از آسادگی آنها به تسلیم باشد.» در همین هنگام در جزیره تیتیان مقدمات حملات اتمی دیگری بر دیگر شهرهای ژاپن فراهم میگردد که از پیش انتخاب شده بود بعدها از ژنرال فارل پرسیدند آیا برای افکندن دوسین بمب اتمی دستوری فوری از واشنگتن دریافت داشته است یا نه وی پاسخ داد «من نمیتوانم حکمی را که بمن ابلاغ شده است، یک دستور فوری بخوانم. آنچه از من خواسته شد این بود که در باره پیشرفت مقدمات کار گزارشی بدهم و موقعی که کاسلا آماده عمل گردیدیم سرتاب را به اطلاع ژنرال «گروز» برسانم.» طبق برنامه‌ای که تهیه شده بود، قرار بود که دوسین بمب اتمی در روز ۱۱ اوت انداخته شود. ولی بررسیهای هواشناسی نشان میداد که هوای ژاپن از ۱۰ اوت بمدت ۶ روز طوفانی و برای افکندن بمب ناساعد است. بنابراین تصمیم گرفته شد بمب را از موعد مقرر زودتر بکار ببرند. بدین ترتیب روز ۹ اوت بجای ۱۱ اوت برای افکندن دوسین بمب اتمی انتخاب گردید.

روسها سهم خود را مطالبه میکنند

حکم محرمانه و رسمی دوسین حمله اتمی روز ۸ اوت صادر گردید. در این دستور شهر کوکورا بعنوان هدف اصلی و ناگازاکی بعنوان هدف علی‌البدل تعیین شده بود. بعدها از ژنرال فارل سؤال شد چرا تاریخ دوسین حمله اتمی را بجای اینکه بتأخیر بیاندازند، جلوتر انداخته است گفت: «ما میخواستیم قبل از آنکه هوا ناساعد شود دوسین بمب اتمی را بیفکنیم. نیز معتقد بودیم این بمب هر قدر زودتر بکار برده شود، احتمال پایان یافتن جنگ بیشتر خواهد گردید. بدین ترتیب تاریخ بکار بردن دوسین بمب اتمی بوسیله نظامیان بی آنکه ضرورتی به تأیید واشنگتن احساس شود، تعیین گردید. همان روز مولوتف وزیر امور خارجه شوروی «ساتو»^۱ سفیر ژاپن در مسکو را به کرمین خواند. سه روز قبل از آن یعنی در ۶ اوت ساتو تقاضا کرده بود برای ابلاغ پیام امپراطور ژاپن بحضور مولوتف برسد. ولی اکنون مولوتف او را به کرمین خواسته بود. ظاهراً این ملاقات حائز اهمیتی خاص بود. زیرا تاریخ آن که قبلاً برای ساعت ۸ بعد از ظهر تعیین گردیده بود بعداً جلوتر انداخته شد و بساعت ۶ بعد از ظهر تبدیل گردید.

ساتو جریان این ملاقات را چنین بیان کرده است: «من درست سر ساعت ۶ بکرمین رفتم، سرا مانند معمول بدفتر کار مولوتف هدایت کردند. همینکه باطاق او وارد شدم بزبان

روسی بر او سلام کردم زیرا سولوتف بغیر از زبان مادری اش زبانی دیگر نمیدانست. چون من اندکی روسی میدانستم، در سلاقتهای خود با سولوتف کلمه‌های چند بروسی بعنوان سلام و احوالپرسی ادا میکردم. ولی این بار سولوتف با حرکت دست بمن اشاره کرد تا به تعارفات معمولی خود خاتمه دهم و سپس سرا به نشستن دعوت کرد و گفت سیخواهد مطلبی سهم را باطلاع من برساند. آنگاه بیانیهای را که قبلاً تهیه و در آن اعلام شده بود که اتحاد جماهیر شوروی در نیمه شب ۸ اوت علیه ژاپن وارد جنگ میگردد، قرائت کرد. «ساتو بیدرننگ بوسیله تلگرام مراتب را به تکیو سیخا بره کرد ولی این تلگرام هرگز بمقصد نرسید. یکساعت پس از نیمه شب ۹ اوت ارتش سرخ از سرز منچوری گذشت و حمله‌ای دامنه‌دار علیه نیروهای ژاپنی مستقر در کوانگک. تونگ» آغاز کرد و بدین ترتیب شوروی را در ردیف طرفهای ذینفع اعلامیه پوتسدام قرار داد که بموجب آن ژاپن بایستی بدون قید و شرط تسلیم گردد. ده ساعت پس از تجاوز شوروی به منچوری شورای عالی جنگ ژاپن در تکیو جلسه‌ای تشکیل داد. آنوقت ساعت یازده صبح بود. حمله شوروی بمنچوری بمنزله ضربه‌ای دیگر بود که به دولت ژاپن وارد می‌شد. ژاپنی که از بمباران هیروشیما سبهوت بود. توگو وزیر امور خارجه ژاپن که از خونسردی اعضای هیئت دولت در این لحظات حساس بستوه آمد بود، در جلسه شورای عالی جنگ رشته سخن را بدست گرفت و گفت با توجه به اینکه وضع جنگ روز بروز به وخاستی بیشتر میگراید، باید بدون تأخیر در صدد برقراری صلح بر آمد و تسلیم مفاد اعلامیه پوتسدام گردید.

ماتسوموتو^{۱۲} معاون وزارت امور خارجه ژاپن بعدها درباره این جلسه چنین گفت:
 «ما از تعداد بمب‌های اتمی آمریکا اطلاعی نداشتیم و نمیدانستیم که دوسین بمب اتمی علیه ژاپن چه وقت بکار برده خواهد شد.

وزارت امور خارجه ژاپن با توجه به این وضع تأکید کرد که باید بدون تأخیر و قبل از آنکه دوسین بمب اتمی بر ژاپن افکنده شود، شرائط اعلامیه پوتسدام را بپذیریم ولی در این مورد آرزوی ما تحقق نیافت» در ساعت ۱۰ و ۸ دقیقه صبح یعنی درست قبل از آنکه شورای عالی جنگ در تکیو تشکیل شود، یک هواپیمای ب - ۲۹ موسوم به بوکس کار^{۱۳} بخلبانی سرگرد چارلز سونینی^{۱۴} پرواز خود را بر فراز هدف علی‌البدلی که برای افکندن دوسین بمب اتمی تعیین گردیده و اکنون از انبوه ابر پوشیده شده بود، پایان رسانید. هواپیمای مذکور قبلاً سه بار بر فراز کوراکورا هدف اصلی پرواز کرد ولی بعلت ناساعد بودن هوا نتوانسته بود این هدف را بخوبی تشخیص دهد. بنابراین سرگرد سونینی که سوخت هواپیمایش در شرف تمام شدن بود، مسیر خود را عوض کرد و بسوی هدف دوم یعنی ناگازاکی حرکت کرد. موقعیکه هواپیما بر فراز این شهر پرواز میکرد، سرگرد کرمیت بیهان^{۱۵}، ماسور افکندن بمب بقشر ابری که شهر را پوشانیده بود سی نگریست و در میان آن روزنه‌ای یافت و بیدرننگ بمب را از همانجا فرو افکند. بدین ترتیب در ساعت ۱۱ صبح ۹ اوت ناگازاکی بوسیله دوسین بمب اتمی آمریکا ویران گردید.

11- Kouang - Tong   12- Matsumoto   13- Boek's Car
 14- Charles Swee Ney   15- Kermit Beahan